

педагогічного забезпечення оптимізації процесу професійного та життєвого самовизначення студентів в умовах ВНЗ.

Бібліографічні посилання:

1. Анохина Т. В. Педагогическая поддержка как реальность современного образования / Т. В. Анохина // Классный руководитель. – 2000. – №3. – С. 63-81.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. Н. Бусел. – К., Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
3. Газман О.С. Неклассическое воспитание: от авторитарной педагогики педагогике свободы / О. С. Газман. – М.: Мирос, 2002. – 294 с.
4. Из скарбнички мудрих думок // Шкільний світ. – 2006. – № 33-34. – С.44.
5. Карпенко О. Г. Соціально-педагогічна підтримка дітей в Україні в історичному контексті: монографія / О. Г. Карпенко, Т. В. Янченко. – К.: НПУ, 2006. – 159 с.
6. Литвин О. П. Педагогічна діяльність як об'єкт аналізу і самооцінки / О. П. Литвин // Збірник наукових праць. Педагогічні науки. – Бердянськ: БДПУ, 2005. – 2. – С. 90-96.
7. Минеева С. Диалогические основы развивающегося образования: размышления об «идеальной форме» и трудностях достижения // Сб. «Образование 21 века: проблемы и перспективы» / Под ред. В.Зинченко. – Рига: «Эксперимент», 2002. – С. 132-181.
8. Ожегов С.И. Словарь русского языка: 70000 слов / Под ред. Н.Ю.Шведовой. М.: Рус. яз., 1990. – 917 с.
9. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук. метод. посібн. / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко. За ред. О. І. Пометун. – К.: Видавництво АС, 2004. – 192 с.

УДК 378.013

О.О. Поплавський, А.М. Чеботаренко

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

**ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СТУДЕНТСЬКОГО
САМОВРЯДУВАННЯ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ
МАЙБУТНЬОГО АГРАРІЯ**

У статті розглядається роль і значення студентського самоврядування у формуванні особистості майбутнього аграрія

Ключові слова: студентське самоврядування, виховний потенціал, університет, громадське життя, студент.

В статье рассматривается роль и значение студенческого самоуправления в формировании личности будущего агрария.

Ключевые слова: студенческое самоуправление, воспитательный потенциал, университет, общественная жизнь, студент.

The article examines the role and importance of student government in shaping the personality of the individual farmers.

Keywords: student government, educational potential, university, social life, student

Одним з головних завдань навчально-виховного процесу у сучасному університеті є формування творчої, ініціативної, національно-свідомої особистості. На сучасному етапі розвитку суспільства прогрес людства

у активною активністю саме такої особистості. Тільки людина, з активної громадської поведінки, досвід з прояву соціальної діяльності вирішувати ключові проблеми суспільства. Саме тому повинна побувати навчально-виховна діяльність вищих навчальних закладів на формування соціально спрямованої молоді шляхом реалізації соціальних програм у теорію і практику виховного процесу, формування суспільного ідеалу.

Досвід навчальних закладів довели, що студентське середовище є найбільш активним молодіжним соціумом, в якому зосереджено найбільш високий та інтелектуальний потенціал, прагнення до самореалізації особистостей. Невід'ємною частиною середовища є студентське самоврядування, що втілює вимоги до виконання громадських прав студента, формування почуття відповідальності, вміння вирішувати соціальні, економічні та культурно-виховні проблеми, а відтак є дієвим засобом виховання соціальної особистості.

Важливі аспекти самоврядування студентів, проблеми їхньої самореалізації, становлення студентів як суб'єктів виховання здатності до свідомої саморегуляції завжди були в центрі уваги дослідників. Ці питання розглядалися в працях українських вчених: Г. Бондар, Т. Буяльської, М. Гриньової, О. Дубасенюк, І. Івонюка, А. Капської, В. Моргуна, К. Потопи, В. Радула, М. Роговця, О. Сухомлинської, Н. Тарасевич, А. Троцько та інших. Спроба проаналізувати виховний потенціал студентського середовища у формуванні особистості майбутнього аграрія.

Питання про розширення автономії та демократизації сучасних вищих навчальних закладів, ключовим фактором виховання лідерських, ділових, моральних якостей майбутніх фахівців у вищій школі є самоврядування. Актуальність і перспективність розробки студентського самоврядування детермінована рядом соціальних чинників. По-перше, розбудова громадянського суспільства європейського типу визначає необхідність розвитку демократизму у вищих навчальних закладах. По-друге, програма економічних реформ на вимагає від вищої школи якісної підготовки майбутніх менеджерів та організаторів для роботи в інноваційних і аграрних колективах. Завдяки студентському самоврядуванню можна створити певну життєздатну систему, яка могла б стати «центром кристалізації» і «ядром» розвитку майбутнього, розвитку життєво активної особистості шляхом впровадження відповідних механізмів для її продуктивної екстраполяції в суспільство. Саме тому студентське самоврядування можна сміливо назвати «шкільним» до громадянського суспільства, коли громада обирає самоврядування і намагається контролювати їхні дії.

Саме самоврядування є формою організації діяльності осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі, що сприяє соціальному

становленню й реалізації творчих здібностей особистості, формуванню соціально цінних якостей, інтересу до соціального буття і результатів своєї життєдіяльності. За свідченням М. Гриньової, студентське самоврядування є потужним стимулом підвищення соціальної активності студентів і вузівських колективів [1, с. 14]. Крім того, студентське самоврядування є самостійною громадською діяльністю студентів на шляху реалізації управлінських функцій вищого навчального закладу, які визначені безпосередньо адміністрацією вишу, є особливою формою ініціативної, самостійної, суспільно корисної діяльності студентів з вирішення різноманітних питань студентської молоді.

Основна мета самоврядування – виховання соціально цінних якостей і спроможних формувати активну життєву позицію студентства, готувати його до дієвої участі в демократичному управлінні суспільством. Концептуальними завданнями органів студентського самоврядування в умовах функціонування освітньо-виховної діяльності вищого навчального закладу є: максимальне використання творчого та інтелектуального потенціалу студентства на шляху його соціального становлення; самоактуалізація зусиль студентської особистості щодо формування якостей соціального спрямування; формування навичок самоорганізації та самоуправління студентів в умовах їх соціального буття. Отже, студентське самоврядування є невід'ємною складовою сучасного вищого навчального закладу, вагомим компонентом його виховної системи, тому позитивний вплив на становлення особистості – беззаперечний.

Щоб самоврядування мало значення регулярно діючих інститутів, на думку А. Макаренка, необхідно наступне:

- адміністрація установи в жодному разі не повинна підняти органи самоврядування і самостійно вирішувати питання, які знаходяться в її компетенції, навіть якщо рішення керівництва і виглядало б очевидно правильним і більш швидким;

- кожне рішення органів самоврядування обов'язково має бути виконано невідкладно і бездоганно;

- якщо адміністрація вважає за неможливе виконання помилкового рішення того чи іншого органу самоврядування, вона повинна апелювати до спільних органів, а не просто скасовувати рішення. Оскільки органи самоврядування один, він повинен залишитися в очах вихованців верховним органом комуни, а якщо вихователі не зуміють впливати в цьому органі так, щоб постанови були корисні для нашої справи, то виправити це безсилля застосуванням формальних прав було б шкідливо;

- головним методом роботи адміністрації має бути вплив в самих органах самоврядування;

- робота в органах самоврядування не повинна віднімати у вихованців забагато часу, щоб вони не вважали тягарем свої обов'язки і не перетворювалися на «чиновників»;

- облік роботи всіх органів самоврядування має бути точно визначений і всі їх рішення повинні записуватись [2, с. 273–274].

Вивчення і аналіз наукових джерел, вітчизняного й зарубіжного досвіду студентського самоврядування у вищих аграрних навчальних закладах дає підстави стверджувати, що воно сприяє формуванню особистісної і суспільної активності майбутніх аграріїв та розв'язанню таких завдань: вироблення у студентів навичок колективного прийняття рішень; організаторської роботи; удосконалення моральних якостей майбутнього спеціаліста; виховання дбайливого ставлення до суспільної власності; забезпечення і захист прав та інтересів студентів, зокрема членів організації навчального процесу; забезпечення виконання студентами своїх обов'язків; сприяння навчальній, науковій та творчій діяльності студентів, створенню відповідних умов для проживання і навчання студентів, діяльності студентських гуртків, товариств, об'єднань, клубів; захисту інтересами; організація співробітництва зі студентами інших вищих навчальних закладів і молодіжними організаціями; сприяння діяльності випускників; участь у вирішенні питань міжнародного співробітництва. Проте в усій сукупності завдань, що стоять перед студентським самоврядуванням, чільне місце має посісти навчальна діяльність як підґрунтя формування і професійного становлення особистості майбутнього фахівця аграрного комплексу. Студентське самоврядування, як системне явище, охоплює більшість сфер життєдіяльності вищого навчального закладу: навчально-виховну, науково-дослідну, спортивно-оздоровчу, культурно-розважальну, громадську тощо) та має функціонувати на рівнях індивідуальній групі, курсу, факультету (інституту), гуртожитку, студентського самоврядування вищого навчального закладу.

Студентське самоврядування здійснюється безпосередньо та через органи студентського самоврядування, що обираються шляхом таємного голосування. У своїй діяльності органи студентського самоврядування діють в межах чинним законодавством, рішеннями Міністерства освіти і науки України та відповідного центрального органу виконавчої влади, в межах повноважень якого знаходиться вищий навчальний заклад, а також органів місцевого вищого навчального закладу. В студентському самоврядуванні беруть участь особи, які навчаються у вищому навчальному закладі.

Діяльність студентського самоврядування у Дніпропетровському національному аграрно-економічному університеті спрямоване на:

- закріплення ролі органів студентського самоврядування в управлінні навчально-виховним закладом;
- закріплення впливу студентського самоврядування у захисті прав та інтересів осіб, які навчаються, їх гуманістичному вихованні, розвитку їхніх ділових та організаторських якостей, соціальної активності, національної свідомості, патріотизму;
- підвищення якості освіти, формування професійної компетентності студентів;
- активізації самостійної творчої пізнавальної діяльності осіб, які навчаються;
- виховання відповідальності студентських колективів за утвердження

моральних позицій особистості студента;

– розвиток здібностей і обдарувань кожної особистості, всестороннє сприяння самореалізації майбутніх педагогів.

Удосконалення механізмів діяльності системи студентського самоврядування, як на нашу думку, можливе за умови:

– систематичного проведення тренінгових програм та шкіл для активістів органів студентського самоврядування з виховання лідерських та організаторсько-ділових якостей, передачі досвіду діяльності студентського самоврядування, його правових основ;

– стажування учасників студентського самоврядування в органах державної влади та місцевого самоврядування, дієвих громадських організаціях, ефективних органах студентського самоврядування інших вищих навчальних закладів;

– підвищення ефективності внутрішньо-організаційної роботи в органах студентського самоврядування (планування, організації, контролю та аналізу діяльності);

– забезпечення відкритості прийняття рішень у системі студентського самоврядування;

– моніторинг діяльності органів студентського самоврядування;

– налагодження ефективної комунікації між органами студентського самоврядування та особами, які навчаються.

В нашому університеті студентське самоврядування існує на різних структурних рівнях і в різноманітних формах. Органи студентського самоврядування були створені з урахуванням професійної та соціальної специфіки вузу, як вищого навчального закладу четвертого рівня акредитації. Органи студентського самоврядування складаються з низки структурних елементів – факультетських підрозділів, які діють у тісному взаємозв'язку з адміністрацією вузу, районними й міськими КССМ, Управлінням у справах молоді та спорту Дніпропетровської області.

Комітет у справах сім'ї та молоді ДДАЕУ виступає з чисельними ініціативами у багатьох сферах вузівського життя. Провідним напрямком діяльності є соціальний захист студентів, сприяння запровадженню нових ініноваційних методів навчання, створення належних організаційних умов для його проведення, надання невідкладної допомоги ректорату в організації навчального та виховного процесів у ВНЗ. Насамперед, це стосується організації та проведення чисельних студентських науково-практичних конференцій, олімпіад, наукових та творчих конкурсів, спортивних змагань тощо. За ініціативи студентських комітетів факультетів було створено мережу різноманітних клубів, чисельних гуртків за інтересами спеціалізованих науково-практичних семінарів. За активної участі представників факультетів проводяться кураторські години, випускаються стінні газети, організовано системну співпрацю із університетським часописом – газетою «Вісті ДДАЕУ».

З самого початку свого існування органи студентського самоврядування беруть найактивнішу участь у практичному вирішенні всього комплексу

Активність організації студентського життя у виші, намагаються покращити, вдосконалити та зробити його якомога комфортнішим для студентського загалу. Пріоритетним напрямком діяльності Комітету у вишній школі та молоді – є організації адресної допомоги різним категоріям студентської молоді: сиротам та малозабезпеченим студентам у вирішенні, в першу чергу, невідкладних проблем соціального характеру, організації благодійних акцій, проведення чисельних інформативних та культурно-просвітницьких заходів. Вже в цей час студентство стало проявляти активність не тільки у культурно-масовій діяльності та спорті, але й почало залучатися до соціального процесу в гуртожитках та в університеті в цілому.

Активність в роботі органів студентського самоврядування – це вдалий старт та кар'єрний старт, початок реалізації мрій для ініціативної та активної студентської молоді, яка прагне якісно поліпшити умови життя студентства. Багато талановитих студентів навчається у вишній школі, проте значна кількість з них потребує організаційного поштовху, підтримки старшого наставника або товариша, який вміє правильно оцінити та спрямувати їх сили у необхідне практичне річчя. Ініціативні люди, які знають себе, наприклад, у культурно-масовому житті університету, беруть активну участь у концертах, виставках, іграх КВК, молоді активно займаються спортом на всі 100%, демонструючи чудові акторські здібності, свій творчий талант, креативний потенціал, наполегливу старанність та наполегливу працелюбність. Успішні організатори, оригінальні промовці, активні факультетські лідери, які позитивно зарекомендували себе у ВНЗ, які мають багатий досвід, стають відомими суспільно-політичними діячами, провідними політиками, успішними бізнесменами, керівниками підприємств. Вони знаходять своє покликання і в житті! І, насправді, все починається з активної участі у студентському самоврядуванні, яке є важливою кузницею майбутніх кадрів!

Активність в даному напрямі – активно діяти, здійснюючи свої перші кроки у культурно-масовій та організаційній роботі, не звертаючи увагу на труднощі, невдачі та хиби, викликані браком життєвого та професійного досвіду. І тільки, увійшовши до дорослого життя, ти будеш загартованим та адаптованим до життєвих труднощів й поточних негараздів. Тільки активність та навички колишнього студента зазнають певного розвитку та змін, проте організаційний досвід набутий в вишній школі завжди, підтверджуючи стару аксіому про солодкий смак плодів свого навчання та праці.

Активність студентського самоврядування сприяє гармонійному розвитку студентства, оскільки практично є вкрай необхідним студентству, тому це справжня школа професійного життя для тих, хто бажає розвинути себе у ролі керівника, адміністратора, лідера, активіста та просто успішної людини.

Активність студентського самоврядування – це можливість ефективно реалізовувати ініціативу на практиці в різних сферах молодіжного життя суспільно значущі ініціативи й йдуть на користь усій студентській громаді вузу. Розвинута та

добре функціонуюча система студентського самоврядування – є одним з додаткових чинників, який здатний суттєвим чином впливати на мотивацію вибору абітурієнтом навчального закладу та його подальшої професійної підготовки, оскільки наочно засвідчує останньому соціальну вагомість набутих фахових знань, організаційних вмінь та навичок. Як свідчить практика, на регіональному ринку праці підвищеним попитом у місцевих роботодавців користуються випускники вишів, які мають певний досвід організаційної та практичної роботи в органах студентського самоврядування, які традиційно є школою молодого лідера. Таким чином, враховуючи різноманітність та багатогранність студентського середовища, також специфічність виховання соціальної спрямованості, вважаємо, що невід’ємною формою роботи зі студентами є залучення молоді до участі в діяльності органів студентського самоврядування, яка дає можливість набуття соціального досвіду, сприяє розширенню світогляду й формуванню загальнолюдських та національних цінностей. Органи студентського самоврядування сприяють соціалізації особистості, формуванню соціальної позиції студента, розвитку їхньої соціальної активності, вихованню соціальної спрямованості, адаптації та пристосуванню до складних соціальних відносин, набуттю демократичного досвіду для подальшого життя в суспільстві. Участь у різноманітних напрямках діяльності органів студентського самоврядування є вагомим чинником розвитку всебічної суспільної активності молоді у необхідному напрямі, що забезпечує виховання їх соціальної спрямованості, тому слід залучати до цієї діяльності якомога більшу кількість студентів. Крім того, лише активна участь студентів в роботі органів студентського самоврядування надаватиме поштовху і подальшому розвитку цієї форми самоорганізації й закладатиме підвалини сприйняття студентом суспільної моделі.

Бібліографічні посилання:

1. Гриньова М. Студентське самоврядування: стан, проблеми і завдання / М. Гриньова // Виховання особистісних якостей майбутніх фахівців у системі студентського самоврядування : матеріали Всеукраїнської студ. науково-практичної конференції (м. Полтава, 24–25 квітня 2009 р.) / Полтавська обласна рада, Полтавська міська рада, кафедра пед. майстерності Полт. держ. пед. ун-ту імені В. Г. Короленка та ін. – Полтава, 2009. – С. 13–16.
2. Макаренко А. С. Педагогические сочинения : в 8 т. / А. С. Макаренко : М. ССР; [редкол. М. И. Кондаков, В. М. Коротов, С. В. Михалков, В. С. Хелемендик] ; М. Педагогика, 1983–1986. – Т. 1. / [сост. и автор коммент.: Л. Ю. Гордин, А. А. Фролов]; 1983. – 365 с.